

Oficiálna zápisnica z workshopu Slovenskej spoločnosti pre vesmírnu politiku (SSPA)
28. júna 2016 Smerom k spoločnej európskej vesmírnej stratégii
Finálna verzia po pripomienkovaní od účastníkov workshopu

Mimovládna organizácia Slovenská spoločnosť pre vesmírnu politiku (SSPA) usporiadala 28. júna 2016 v priestoroch Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky (MZVaEZ SR) workshop pod názvom Smerom k spoločnej európskej vesmírnej stratégii. Workshop SSPA sa konal pod záštitou Slovenského predsedníctva v Rade EÚ (SK PRES). Zúčastnilo sa na ňom takmer 20 účastníkov zastupujúcich inštitúcie zo štátnej správy, akademickej sféry, ako aj mimovládneho sektora.

Motiváciou organizátora pre usporiadanie podujatia bola prebiehajúca iniciatíva Európskej komisie na rok 2016 so snahou prijať jednotnú spoločnú európsku vesmírnu stratégiu. Tá by definovala smerovanie a hlavné priority pre relevantných aktérov v európskom vesmírnom sektore v strednodobom horizonte. Aktuálnosť témy posilňuje aj SK PRES, v priebehu ktorého majú práve vrcholiť prípravy prijatia európskej vesmírnej stratégie. Keďže diskusie a rozhodovacie procesy súvisiace s prijímaním jednotnej Európskej vesmírnej stratégie budú prebiehať počas SK PRES, je v záujme Slovenskej republiky, aby národné pozície SR boli čo najviac reprezentatívne a inkluzívne naprieč celým spoločenským spektrom.

Workshop bol otvorený príhovorom zo strany organizátora, SSPA, priestor bol následne prenechaný účastníkom na krátke predstavenie sa. Prvým bodom programu bola približne 10-minútová prezentácia zo strany SSPA približujúca proces prípravy európskej vesmírnej stratégie, verejný elektronický konzultačný proces za účelom získania názoru širokej verejnosti, aktuálne otázky a výzvy európskej vesmírnej politiky, dimenziu vzťahov medzi Európskou úniou (EÚ) a Európskou vesmírnou agentúrou (ESA) a porovnanie prioritných oblastí a sfér záujmov vesmírnych politik členských štátov EÚ a ESA. Po ukončení prezentácie bol otvorený časovo najrozsiahljší bod programu, diskusia formou okrúhleho stola medzi zúčastnenými expertmi. Ešte skôr dostalo priestor stanovisko Zastúpenia Európskej komisie v SR (ZEK v SR). Keďže pri európskej vesmírnej stratégii ide o iniciatívu Európskej komisie, organizátor pozval na workshop aj zástupcu ZEK v SR. Kvôli pracovnej vyťažnosti nebola účasť zo strany zástupcu ZEK v SR možná, na základe čoho poskytlo ZEK v SR na workshop písomné stanovisko.

V následnej diskusii sa slova postupne ujali účastníci zo Slovenskej akadémie vied, MZVaEZ SR, Slovenskej agentúry pre životné prostredie (SAŽP), Slovenského hydrometeorologického ústavu (SHMÚ), Univerzity Komenského (UK) a Slovenskej organizácie pre vesmírne aktivity (SOSA). Pozvanie na workshop bolo doručené takisto Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ), Ministerstvu obrany SR (MO), Ministerstvu dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (MDVaRR), a Zväzu priemyselných výskumných a vývojových organizácií (ZPVVO). Zástupcovia týchto organizácií sa však na workshope nezúčastnili. Diskusia medzi účastníkmi sa hneď na úvod dotkla praktických otázok súvisiacich s využiteľnosťou priestorových družicových dát, či už na európskej pôde alebo v podmienkach Slovenskej republiky. Bolo vyslovené presvedčenie, že v oboch týchto dimenziách existuje priestor na zlepšenie. Účastníci workshopu sa zhodli, že rozlišovacia úroveň priestorových dát generovaných zo satelitných snímok v celoeurópskom kontexte stále nedosahuje dostatočnú úroveň aplikovateľnosti pre národnú a lokálnu mierku. V podobnom

duchu pri využívaní priestorových dát konečným užívateľom, napr. v poľnohospodárstve, absentuje jednotný metodologický prístup, respektíve konkrétna metodika pre lokálnu úroveň.

Pri porovnaní európskych štátov so zvyškom sveta zaostáva Európa v spracovaní týchto dát za USA ako aj za ázijskými krajinami. Zároveň však zaznel názor, že v dôsledku špecifickostí európskeho vesmírneho sektora nie je vždy jednoduché dať podobným témam celoeurópsky kontext. V stanovisku MZVaEZ SR bol priestor kladený zahraničnopolitickej, právnej a bezpečnostnej dimenzii vesmírnej činnosti. Účastníci boli informovaní o vnímaní kozmického priestoru ako „priestoru všetkých a pre všetkých“, čo znamená že kozmický priestor by mal byť stabilným a bezpečným a v podobnom duchu aj služby poskytované družicovou infraštruktúrou by mali byť spoľahlivými a zabezpečenými. Zahranično-politický a bezpečnostný rozmer je viditeľný v otázke kozmického práva, či medzinárodných fórach venujúcich sa odzbrojovaniu. V európskom priestore ide predovšetkým o vesmírny kontext Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ (SZBP). Využitiu družicových informácií sa venuje Satelitné stredisko EÚ v Španielsku a kozmický priestor je takisto aj v agende Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) a Európskej obrannej agentúry (EDA).

Diskusia medzi účastníkmi sa následne preniesla k vzťahom EÚ a ESA. Prevažovalo presvedčenie účastníkov za zachovanie súčasného inštitucionálneho rozhrania dvoch samostatných medzivládnych organizácií. Potenciálne prípadné snahy EÚ o začlenenie ESA do vlastného inštitucionálneho rámca boli vnímané prevažne negatívne. Účastníci si následne vymenili svoje poznatky a skúsenosti súvisiace s hlavnými európskymi vesmírnymi projektmi, ako napríklad Galileo a Copernicus. Opomenutou nezostala ani Európska organizácia pre využívanie meteorologických satelitov (EUMETSAT). Blížiac sa ku koncu diskusie, účastníci diskutovali o organizačnom a inštitucionálnom zabezpečení slovenských vesmírnych aktivít a budúcom vývoji v tejto oblasti. Rovnako sa zhodli, že je potrebné podporiť agendu národných a európskych vesmírnych aktivít a využiť ju naplno počas slovenského predsedníctva v Rade EÚ v druhej polovici roka 2016.

Workshop bol následne ukončený záverečným zhrnutím zo strany organizátora. Závery ku ktorým sa zúčastnení experti dopracovali bolo možné vnímať vo viacerých rovinách. Workshop napomohol priblížiť a rozvíjať tému prijímania jednotnej spoločnej európskej vesmírnej stratégie počas SK PRES a ponúkol priestor na diskusiu aj o ďalších súvisiacich témach európskej a národnej vesmírnej politiky. Účastníci sa zhodli na potrebe organizácie podobných podujatí aj v budúcnosti. Formát workshopu resp. semináru na špecifickú tému formou okrúhleho stola sa javí ako vhodný a ponúka príležitosť na vzájomnú inkluzívnu komunikáciu a koordináciu činností.

Vypracoval: organizátor Slovenská spoločnosť pre vesmírnu politiku (SSPA) po pripomienkovaní od účastníkov workshopu